

Kung Paano Ako Nakapasok sa Film Criticism

Bienvenido Lumbera

Napasok ako sa film criticism dahil sa aking naging karanasan bilang promdi na nakarating sa Maynila upang mag-aral sa UST. Inakala ko noon na ang mga kabataang kapanahon ko ay may hilig na tulad ko sa panonood ng sineng Tagalog. Dekada 1950 noon. Galing ako sa Lipa City at doon ay may tatlong sinehan na tuwing weekend ay nagpapalabas ng double-program na Tagalog movies.

Sa UST, natuklasan ko na ang marami kong kaklase sa Faculty of Philosophy and Letters ay walang alam tungkol sa mga pelikulang local. Tila para sa kanila, ang isang estudyanteng nasa isang highbrow na kolehiyo ay kahiya-hiyang magkahilig sa itinuturing nilang lowbrow na hilig sa panooring hindi maipapantay sa mga sineng Ingles na siyang eksklusibong laman ng mga first-class na sinehan ng siyudad ng Maynila.

Ganyan ang dinatnan kong sitwasyong pangkultura sa unibersidad. At bilang bahagi ng highbrow na kolehiyo, nanahimik na lamang ako sa aking kahiya-hiyang hilig. Pero sa tuwing weekend na umuuwi ako sa Lipa, bigay-hilig ako sa panonood ng double-program na sineng Tagalog.

Nang magsimula akong magsulat tungkol sa sineng Tagalog, pangunahing layunin ko na ang mga kabataang inilayo ng kanilang edukasyong kolonyal sa mga lokal na sine ay akitin silang manood ng sineng Tagalog. Layunin ko ring maipamalay sa mga gumagawa ng pelikulang lokal na kailangan nilang dulutan ang manonood ng mga sineng makabuluhan. Mayroon nang mga pelikulang tulad ng *Tayug*, *Tandang Sora*, *Isumpa Mo*, *Giliw*, *Sawa sa Lumang Simboryo*, at *Anak Dalita*, pero ang mga ito ay hindi nabibigyan ng publisidad na tatawag ng pansin ng mga “edukado.”

Ang edukado sa panahong iyon ay mga Pilipinong nakapagtapos ng apat na taong pag-aaral sa kolehiyo, kompleto ang pagkatuto, gamit ang Ingles, kaya ang panlasa sa kultura ay Amerikanisado. Napunta ako sa pagsusulat ng film criticism upang maabot ang mga kababata kong nag-aambisyong maging “edukado” kung ano ang dapat nilang maunawaan tungkol sa sineng Tagalog, lalong-lalo na ang kasaysayan ng paggawa ng pelikula sa Filipinas na isang Third-World country na nanghihiram lamang ng teknolohiya sa mayamang bansang tulad ng Amerika.

Higit sa lahat, kaiba sa mga sineng Ingles, ang sineng Tagalog ay nakabase sa buhay ng mga mamamayan sa Filipinas at ang lengguwahe nito ay wika ng mga karaniwang tao sa bayang ito. Pamilyar ang mga manonood sa mga sitwasyong inilalarawan at ang kulturang nasa likod ng naratibong isinasalaysay ng pelikula. Sa kaso ng mga pelikulang galing sa Amerika, bukod sa problema ng dayuhang kultura, ang dialogo ay hindi laging buong-buong nasasakyan ng Filipinong manonood, kaya ang kabuuan ng

karanasang laman ng pelikulang Ingles ay hindi nasasapol ng karaniwang Filipino.

Nang magsimula akong magsulat ng film criticism, Ingles ang wikang ginamit ko dahil nga ang layunin ko ay maabot ang mga intelektuwal na Ingles ang wikang natutuhan sa kolehiyo. Sa kalaunan, gumamit ako ng Tagalog upang ang gumagawa ng pelikulang lokal ay maabot ko rin. Gayundin, ninais kong umangat ang level ng pagsusulat tungkol sa sineng Tagalog mula sa mga papuri sa mga artista at tsismis tungkol sa nagaganap sa industriya.

Sa kasalukuyan, ikinagagalak kong pansinin na marami nang nag-aaral sa kolehiyo ang bahagi na ng madlang manonood ng sineng Tagalog. Mayroon na ring pagbabago sa larangan ng paggawa ng pelikulang local gaya nang ating masasaksihan sa mga festival na ngayo'y karaniwan na ng event sa Kamaynilaan at sa mga rehiyon.